

Thorvald Staunings tale ved Rigsdagens åbning

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

1. oktober 1935

Sted

Christiansborg

- 1 I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 24. September d. A. indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag.
- 5 Ved Reskript af 24. s. M. har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved, I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.
- 10 Forinden Rigsdagens to Ting konstituerer sig, skal jeg fremsætte nogle Udtalelser om den øjeblikkelige Situation og om Konsekvensen deraf.

- Danmark staar saavel med Hensyn til politiske Forhold som med Hensyn til Handelsforbindelser i et saa godt Forhold til alle andre Nationer som
- 15 overhovedet muligt og venter, at dette Forhold fremdeles maa blive bevaret.

- I økonomisk Henseende har det Aar, der er forløbet, siden den sidste Rigsdagssamling aabnedes, været gunstigt i Forhold til den i øvrigt herskende Verdenstilstand. Der er sket en betragtelig Stigning i Priserne paa
- 20 Landbrugsprodukter, og Regnskabsresultaterne for Landbruget viser da ogsaa en fortsat Stigning i Forrentningsudbyttet. Ogsaa de industrielle og haandværksmæssige Erhverv har været i Udvikling, og dette har medført en fortsat betydelig Nedgang i Arbejdsløsheden.
- 25 Denne Udvikling skyldes ikke nogen Ændring i den internationale økonomiske Politik, men noget stigende Efterspørgsel efter Livsfornødenheder samt de i Danmark Iværksatte Foranstaltninger, særlig den igennem den saakaldte Valutacentral udøvede Virksomhed.

35 Den saaledes igennem to Aar fortsatte Bedring i Erhvervslivet har medført den nævnte Nedgang i Arbejdsløsheden, hvilket atter betyder en betragtelig Forøgelse af Købeevnen – værdifuld for Landbrug, Handel, Haandværk og Industri og lettende for Samfundet ved den betydelige Formindskelse af de sociale Byrder.

40 Endnu er der imidlertid en meget større Arbejdsløshed, end tilfældet burde være, ligesom der fremdeles er store Vanskeligheder for en Del af Landbrugets Udøvere.

45 Den tilstedeværende Arbejdsløshed lader sig særdeles vel forklare ved den almindelige Verdenstilstand – Spærring for arbejdssøgende, Spærring for Udvandring, formindsket Afsætning og økonomiske Vanskeligheder i en Del af Landbruget med deraf følgende Formindskelse af anvendt Arbejdskraft.

50 Vanskelighederne for Landbruget er ogsaa forklarlige, navnlig naar man erindrer Udviklingen i Aarene før den omfattende Krise for Verdensomsætningen.

55 Dansk Landbrug havde den Gang særdeles gunstige Afsætningsvilkår, og Produktionen undergik derfor en betydelig Forøgelse. Hertil krævedes et stadig udvidet Produktionsapparat, og dette tilvejebragtes i en Del af Landbruget ved en stærkt forøget Gældsstiftelse.

60 Det er en Selvfølge, at denne Gældsstiftelse nu virker særlig tyngende, da Produktionen igen er indskrænket, saaledes som Afsætningsvilkårene har krævet det.

65 Naar man paa det givne Grundlag søger at danne sig et Skøn over Fremtiden, maa man erkende, at der intet foreligger, som tyder paa væsentlige Forandringer i den nærmeste Tid. Den Selvforsyningspolitik med dertil hørende hel eller delvis Afspærring, som er Særkendet for den økonomiske Udvikling i de sidste Aar og dermed for den nuværende Tilstand, maa ventes opretholdt. De store Lande har saadanne Interesser knyttet til denne Politik, at der ikke kan ventes nogen Ændring foreløbig, og det er derfor naturligt, at man søger at tilpasse Produktion og Handel efter denne Tilstand i den Udstrækning, som det er fornødent, og i den Grad, som stemmer med Landets og Folkets Interesser.

70 En Fortsættelse af Kontrollen med Udenrigshandelen er fornøden for at sikre Afsætningen af Landbrugsprodukter, og ved Reguleringen af Importen maa ogsaa Beskæftigelseshensynet tages i Betragtning.

For Landbruget kan der i Forhold til Hjemmemarkedet foretages en rimelig
75 Regulering af Priserne paa Livsfornødenheder, naar Produktionen uden dette foregaar med væsentlige Tab, og i den Henseende er der allerede vist Vej ved den særlige Kødordning, ved den bestaaende Kornordning og ved Forslag angaaende Smørproduktionen.

80 Det, der imidlertid i særlig Grad virker tyngende for Landbruget, er Gælden og dens Forrentning, og selvom dette er et privat Anliggende mellem Ejendomsbesidderen og Prioritetshaveren, er det dog forsvarligt at søge Lovgivningens Medvirken til en Lempelse i disse Forhold. Det maa beklages, at de igennem længere Tid planlagte Foranstaltninger til Rentesænkning og
85 Gældssanering ikke førte til et tilfredsstillende Resultat, thi det er paa dette Omraade, at en varig Bedring i Forholdene lader sig etablere, og det maa anses fuldt forsvarligt at søge Udvej for en Ordning, der giver Landmænd, som har paadraget sig deres Gæld under helt andre Vilkaar, Lejlighed til en Sanering gennem Støtte fra den Kapitalmagt, der ogsaa selv er interesseret i
90 Landbrugserhvervets Trivsel.

Det maa da fremdeles være Opgaven at søge Former, hvorunder denne Lettelse kan iværksættes, idet der samtidig maa tilvejebringes en Sikring imod fremtidige Katastrofer paa Grund af Gældsstiftelse.

95 I den af Landbrugsministeriet nedsatte Kommission angaaende Landbrugets Forhold er der i længere Tid arbejdet paa Løsning af forskellige økonomiske Opgaver, men det har vist sig, at Forsøgene ikke har ført til Enighed mellem Repræsentanterne for de politiske Partier. Arbejdet maa derfor tages op paa ny,
100 fordi det er nødvendigt at finde Veje og Midler, hvorved Landbrugsproduktionen konsolideres.

Det vil være rimeligt, at der midlertidig sikres passende Pris paa Hjemmemarkedet for Produkter, som staar i uforholdsmæssig lav Pris, men det
105 maa ogsaa iagttages at man ikke ved en saadan Prishævning belaster den ubemidlede Del af befolkningen med Udgifter, der ikke staar i Forhold til dens Indtægter. Forslag har foreligget i Landbokommissionen angaaende

Smørpriserne, men der er ikke opnaaet Enighed derom.

110

Det er anerkendt, at den kommunale Beskatning, herunder Ejendomsbeskatningen, giver Rum for en urimelig Ulighed i Behandlingen af Ejendomsbesiddere og andre kommunale Skatteydere, og der er derfor fremsat en Plan for en fælles kommunal Udligningsordning, der vil nedbringe alle de kommunale Budgetter og medføre en meget betydelig Lettelse i Landbefolkningens Skattebyrder overalt, hvor disse er særlig tyngende.

115

Det maa være en nærliggende Opgave at søge denne Plan realiseret.

120

Ligeledes er der i nævnte Kommission fremsat Forslag til Gældssanering og Rentelettelse, hvis Gennemførelse vil være af stor Betydning i fornævnte Gældsforhold, og Arbejdet for dette Forslags Gennemførelse maa derfor ogsaa genoptages.

125

Naar der imidlertid til Støtte for Landbrugserhvervet skal sættes Midler ind til Løsning af Opgaver som de nævnte, kan man ikke se bort fra det stadig foreliggende Arbejdsløshedsproblem. Ogsaa over for dette maa Samfundet anvende fornødne Midler, og det er nødvendigt at skaffe forøget Beskæftigelse særlig af Hensyn til Landets Ungdom.

130

Foruden de nævnte importregulerende Foranstaltninger maa det være en Opgave at realisere de i forrige Rigsdagssamling fremsatte Planer om for et meget stort Antal arbejdsløse at erstatte Understøttelse med produktiv Arbejde.

135

Endvidere maa Grundforbedringsloven genoptages, og endelig er det ønskeligt, at Erhvervene forsoner sig med Tanken om en Arbejdstidsforkortelse og dertil svarende Forøgelse af Arbejderantallet.

140

Foruden disse til de ændrede Samfundsforhold passende Reformer er der en Række andre Lovgivningsarbejder, som paatrænger sig, f. Eks. en Lovgivning angaaende Retsforholdet mellem Ejerne af Udlejningsejendomme og deres Lejere, herunder ogsaa Tilvejebringelse af en større Betryggelse for de næringsdrivendes Lejeforhold med Hensyn til Forretningslokaler.

145

En Forudsætning for at kunne overvinde Tidens Vanskeligheder er imidlertid,

at den med Aarets Udgang udløbende Lov om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta forlænges med muligt nødvendige Ændringer, særlig med
150 Hensyn til Erhvervenes Deltagelse i Administrationen.

Sikring af en saadan Lovgivnings Fortsættelse er nødvendig for de Forhandlinger om Handelsaftaler, som allerede er paabegyndt, og som i nær Fremtid skal fortsættes. Den nødvendige Sikkerhed for at kunne gennemføre
155 denne Lovgivning er ikke til Stede, efter at de to af Rigsdagens største Partier for nylig i offentlige Manifestationer har erklæret, at de vil modsætte sig Forlængelse af den bestaaende Valutaordning.

Med denne Udsigt for øje vil det ikke være muligt at tage Ansvar for de
160 forestaaende vigtige Forhandlinger om handelspolitiske Forhold og for Ledelsen af det Arbejde, som Land og Folk har Krav paa. Der maa tilvejebringes et solidt Grundlag, der giver Regeringen Mulighed for at varetage Landets Interesser paa virkningsfuld Maade.

165 Af de stedfundne Forhandlinger saavel i Rigsdagen som i Landbokommissionen ses det, at der ikke paa dette Omraade er Udsigt til positive Resultater under de forhaandenværende Forhold, og det har naturligvis bidraget til denne Situation, at Landbruget er blevet spaltet ved nye Bevægelser Opstaaen.

170 Samfundet kan ikke føre et normalt Liv under Trusler og Forsøg fra enkelt Side paa at tiltvinge sig Fordele ved at træde uden for Lovens Grænser.

Danmark er et paa parlamentarisk Styre hvilende Samfund, og alle maa indordne sig under den gældende Forfatning og de i Kraft af denne givne Love.
175 Der er ikke anden fremkommelig Vej end Forhandlingens Vej, saaledes som Grundloven anviser det. Mindretallene skal have fuld Adgang til Medarbejderskab og Indflydelse under Behandlingen af Landets Anliggender, men Afgørelsen maa til sidst træffes af Flertallet, der har Ansvar, saaledes som det er Forfatningens Mening.

180 Det er da under de foreliggende Forhold blevet klart for Regeringen, at Befolkningen maa høres.

Der foreligger som allerede nævnt store og vigtige Opgaver i den nærmeste Tid,
185 men Regeringen maa have Klarhed over Befolkningens Vilje, før den kan tage

Ansaret for Arbejdet med disse Opgavers Løsning.

190 De kaotiske Tilstande, der tilstræbes af Kredse, der ikke vil indordne sig under
det parlamentariske Livs Vilkaar, berettiger ogsaa til en Henvendelse til Landets
Vælgere, med hvis Kultur den seneste Udvikling ikke kan være stemmende.

195 I Løbet af kort Tid vil Vælgerne da, saaledes som det i øvrigt ogsaa er forlangt af
to af Rigsdagens større Partier, blive kaldet til at træffe Afgørelsen angaaende
den kommende Tids Politik.

Idet jeg aabner den ordentlige Rigsdagssamling i Kongens Navn, beder jeg
Rigsdagens Medlemmer forene sig om et Leve vort Fædreland, Leve Danmark!

200 *Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra.*

Kilde

Manuskript taget fra folketingstidende.dk med tilladelse fra udgiver.

205 **Kildetype**

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

210 <https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1935>

215

220